

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	12 kor.
Fél évre	6 kor.
Negyedévre	3 kor.

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 6 áll. Kereskedők és gyárosok külön árkedezvényben részesülnek.

Bélyegdíj 60 fillér.

Nyílt tér sora 40 fillér.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség

kiadóhivatal:

Nagyenyedi
Könyvnyomda és Papír-
árugár részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,

hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők

Kéziratok nem adóznak vissza.

A belügyi tárca költségvetése.

A belügyminisztérium költségvetésének immár befejezett általános vitájában aránylag nagy részét vette igénybe a közérdeklődésnek a nemzeti kérdés. Nem ártott az eszméket tisztázni s a kormány álláspontját határozott programban közzétenni. A miniszterelnök méltó epilógussal zárta be a vitát, melyben a magyar államszeme teljes feusséggal kifejezésre jutott s mely egyrészt a nemzet megnyugvását teljes mértékben biztosította, másrészt idegen ajku polgártársainak félre nem érhető vezérfonalkép fog szolgálni és végül az által is hasznos volt, hogy az eszmecsere magas színvonalra, mint az új kormányzat kifolyása, a magyar ekesszolás legjobb hagyományaira emlékeztetett.

Ha az általános vita, mely a belügyi tárca felett folyt, közigazgatási kérdésekkel kevésbé foglalkozott is, záróbeszédében Széll Kálmán mint belügyi miniszter megragadta az alkalmat, hogy nagy vonásokban tartalmas képet rajzoljon a képviselőház elé a tárca állapotairól és teendőiről. A miniszterelnök élénken érzi az általános közigazgatási reform szükségességét, és hogy azt gyorsítsa, a belügyminisztériumban külön kodifikáló osztályt állított fel, melyet az óriási anyag megrostálásával és feldolgozásával bízott meg; másrészt minden intézkedést megtett, hogy a reform keresztülviteléhez is a közigazgatás legkiáltóbb hiányait lehetőleg orvosolja. E célból Széll Kálmán a belügyminisztériumban szintén külön osztályt állított fel, melyet kizárólag a közigazgatás ellenőrzésének szentelt s mely nagyban hozzá fog járulni a laza felügyelet okozta visszaélések megszüntetéséhez. A közigazgatási tisztviselők anyagi helyzetének javítására félmillió koronát fordít a miniszterelnök, melylyel egyelőre a legkiáltóbb szükségén segít.

A miniszterelnök beszéde hatalmas koncepczióban fejtette ki a közigazgatás számtalan részletkérdéseit, melyeket bámulatos szakértelemmel világított meg s egyszersmind államférfiai tudással illesztett be kormányművésze organikus épületébe. Az ország közvéleménye e beszédből azt a megnyugvást fogja meríteni, hogy az új irány fokozatosan az előfeltételek érlelésével a belső igazgatásban is érvényt fog magának szerezni.

A részletes tárgyalás során Török Bertalan, városunk országgyűlési képviselője mondott szimpatikus fogadott okos beszédet, melyben nagy szakavatottsággal mutatott rá az adminisztráció egy és más hiányosságára. Kiemelte azon terhes feladatokat, melyeket az új bünvádi eljárás ró a közigazgatási tisztviselőkre, mely új teher a szolgabírói állásoknak legalább is két százal való szaporítását igényli, mely szaporítás költségei a budgetben előirányozva nincsenek, mire maga Széll Kálmán miniszterelnök jelentette ki, — közbeszólásképp — miszerint e bajon novelláris uton fog gondoskodni. Török Bertalan beszéde további folyamán kívánatosnak tartja azt is, hogy az egyetemen az új bünvádi eljárás részletesen előadassék. A költségvetést elfogadja. A ház a felszólalást helyesléssel fogadta. majd a költségvetés több tételét tárgyalta le és remélhetőleg az oly sok fontos, megszívlelendő és megoldandó kérdést felvetett belügyi vita e héten végét éri.

Erdősítési jutalmak.

A földművelésügyi m. kir. miniszter ur megyénk alispánjához a következő leiratot intézte:

Nagyságos Csátó János urnak, kir. tanácsos, III. oszt. vask. rend tulajd., Alsófehér vármegye alispánjának
Nagy-Enyed.

A közigazgatási érdekből beerdősítendő kopár és vízmosásos területeken az 1899. év folyamán önként teljesített erdősítésekért az erre érdemesnek talált és segélyezésre szoruló birtokosoknak az illetékes m. kir. állami erdőhivatalok útján s a kir. erdőfelügyelőségek javaslatára az ide esatolt kimutatásban megnevezett birtokosoknak az ott kitüntetett összegeket állami segélyképpen kiutalványoztam.

Erről oly hozzáadással értesitem, hogy a kopár és vízmosásos területek közérdekű beerdősítését figyelemmel kísérni és azt a saját hatáskörében is előmozdítani s illetve a birtokosokat a kopárnak és vízmosásos területeknek önként teljesítendő beerdősítésére megnyerni igyekezzék, a segélyezést pedig a vármegye hivatalos lapjában közhírré tenni sziveskedjék. Budapest, 1900. január hó 15-én. Darányi s. k.

A kimutatás szerint erdősítési segélyben és illetőleg jutalomban részesültek: Csákyai volt urbéresek 150 k. hold után 16 kor. 24 fill. Felsőorbói gör. kel. egyház 170 k. h. u. 16 kor. 27 fill. Miriszlói volt urbéresek 250 k. h. u. 16 kor. 40 fill. Muzsina község 100 k. h. u. 16 kor. 16 fill. Oláhlapádi volt urbéresek 300 k. h. u. 16 kor. 48 fill. Vládháza község 400 k. h. u. 20 kor. 80 fill. Marosszentbenedeki ev. ref. egyház 450 k. h. u. 16 kor. 72 fill. Intregaldi volt urbéresek 200 k. h. u. 16 kor. 32 fill. Krakkói volt urbéresek 270 k. h. u. 16 kor. 43 fill. Krakkói gör. kath. egyház 300 k. h. u. 16 kor. 48 fill. Királypataki volt urbéresek 300 k. h. u. 16 kor. 48 fill. Ompolyiczi volt urbéresek 900 k. h. u. 16 kor. 144 fill.

Werner Gyula dr.

országgyűlési képviselő beszéde, tartotta a képviselőháznak február hó 16-án tartott ülésében.
(Folytatás.)

Nemzeti politikánk e védekező természete dacára, úgy vagyunk kikiáltva a világ előtt, mint az erőszakos és törvénytelen kormányzat legtipikusabb képviselői. Hogy a magyar kormányzat a nemzetiségekkel szemben jobb a hírnél, nem ez a Ház az, hol nekem ennek bizonyítására kellene vállalkoznom. De egy adatot felhozok mégis, mert akinek elmés és alapos munkájából ezt az adatot kivettem, az itt a Házban a nemzeti politikának esküdt ellensége volt.

És van abban valami kibékítő, mikor tudományos buvárlataival éppen ő szolgáltatt igazságot annak a magyar kormányzatnak, amely ellen politikai pályáján oly elkeseredett és makacs küzdelmet folytatott. Ez adatok szerint a szász nép a Királyföldön a lakosságnak mintegy 50 százalékát képezi és ennek dacára a földbirtoknak 72 százalékát és a házbirtoknak több mint 60 százalékát tartja kezében. Minthogy pedig ott latifundiumok nincsenek, fejenként ez által, talán még a csecsemőket is beleszámítva, 5 hold föld esik minden száz emberre. Egyetlen szász község van olyan, amelynek földbirtoka alul marad az 1000 holdon; ellenben a községek egy harmad részének 5 ezertől 20 ezer holdig felmenő földbirtoka van.

Az eredeti 155 szász község közül csak 11 van olyan, amelynek vagyonának fele, vagy ennél valamivel kevesebb része van a szászok kezében, holott e községek egy harmad részében a szászok határozott számbeli kisebbségben van. A földbirtok 38 százaléka a politikai községeket illeti, amelyek ily módon könnyű szerrel teljesíthetik kulturális feladataikat. Ez a nagy községi vagyon csaknem intakt, mert a rajtuk levő teher legnagyobb részt gyümölcsöző és hasznos befektetés.

Ezekből úgy gondolom, kitetszik, t. Ház, hogy nem a legrosszabb polgári foglalkozás Magyarországon elnyomott nép lenni. (Általános tetszés és derűtség.)

És habár elismerem, hogy ez az állapot első sorban a szász nép kiváló társadalmi erényeinek érdeme, de fényt vet a magyar kormányzatra is, mert politikai üldözés, rossz törvények és elviselhetetlen intézmények mellett egy nép sem volna képes anyagi jólétét ily mértékben megőrizni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Egy hang a szélső baloldalon: Senki sem mondja!)

A nemzetiségi politika álláspontjának körvonalazására és megvilágítására Melzer Vilmos t. képviselőtársam vállalkozott. E nem könnyű feladatra alkalmassá tette őt rokonszenves egyénisége, alapos tudása és még egy dolog, az, hogy rövid parlamenti pályáján oly politikusként bizonyult, aki népe iránt érzett szeretetét összhangba tudja hozni az állami érdekekkel és ennek magasabb szempontjaival. Ami kifogásom beszéde ellen

van, az főleg annak tendenciájára irányul, amelyről majd talán beszédem legvégén fogok szólni.

Felállított tételeinek egyikét-másikat — bár elismerem, hogy nagyon ügyesen vannak megformulálva — el nem fogadhatom, de beszédjének van egy előnye: az állami egység gondolata benne határozottan ki van domborítva sőt tovább megyek és azt mondom, hogy ha 1867. óta a szász nép képviselői mindig az ő hangján szólottak volna hozzánk, akkor nagyon sok keserű harcz elmaradt volna és nem választanának el bennünket idegen világrészek, habár együtt éltünk 700 esztendeig és együtt kell élnünk ezentúl is. De akármilyen szép és okos volt is t. képviselőtársam beszéde, fájdalom, nem mondhatok rá mást, mint Goethe Fausjának ezt a két sorát:

„Hja, szürke minden elmélet, barátom,
De zöld az élet aranyfája.”

T. képviselőtársam elméleteivel nem fődí egymást népeink politikai története. Így t. képviselőtársam azt mondta, hogy a szászok léte és fennmaradása elválaszthatatlanul hozzá van kötve Magyarország állami életéhez. Ez az elmélet. A gyakorlat pedig az, hogy 1867. előtt még területileg is ki akartak szakadni a magyar állam közösségéből, mert az univerzitásnak 1861-iki alkotmánytervezete az unió felbontását sürgette, de úgy, hogy Erdély, amely még a Habsburg-házbeli királyokra is mindig a magyar korona jogán szállott és amelynek közjogi állását maga az udvar még a Rákóczy-korszak lezajlása után sem érintette, az osztrák császárságba beolvastassék és Ausztria közvetlen területéhez csatoltassék.

T. képviselőtársam kifejezte, hogy a szászok készségesen meghajlik az állami egység gondolata előtt. Ez az elmélet. A gyakorlat pedig az, hogy az ifjuságot nem nevelik föl oly szellemben, hogy az boldognak és meglegedettnek érezhetné magát a magyar korona oltalmazó árnyékában. (Ugy van! jobbfelől.) Ezért van, hogy a magyar közoktatásügyi kormány közgeinek oly sok dolguk akad a szász iskolák felügyeletével, hol térképeket kell elkobozni, hol történeti tankönyveket és földiratokat kell kitiltani. Klasszikus tanuak hivatnám föl gróf Csáky Albin köztisztviselőtlen álló alakját, aki kultuszminiszter korában egy oly világtörténetet tiltott ki az önk iskoláiból, amelynek vastag közjogi tévedéseiről nem is beszéltek, de amely Magyarország ezeréves szenvedésének és dicsőségének történetét husz sorban ismertette meg a szász ifjúsággal.

De tovább megyek és azt állítom és be is fogom bizonyítani, hogy az önk történeti tankönyvei még ma is híjával vannak a történeti precizitásuk (Halljuk! Hallju!)

Itt van a kezemen Manchen történeti tankönyve, amely Brassóban jelent meg. Előrebocsátom, hogy mi magyarok mindig sokat tartunk arra, hogy ezt a földet a fegyvernek erejével hódítottuk meg. Ragyogó nemzeti époszaink vannak erről a hősi korról, amelyeknek olvasása az ifjuság lelkében felkelti a hazaszeretetnek és a nemzeti büszkeségnek érzelmeit. Ezt a honfoglalást Manchen ur így írja le (olvassa): „A magyarok a Duna mentén felfelé vonultak, Pannoniába bevándoroltak, amint az azon korbéli írásköböl is kiténik és az ország ezentúl Magyarországnak nevezteteti el.” (Derűtség.)

Azután még megemlíti, hogy mikor a magyarok letelepedtek, akkor találkoztak itt szlávokkal, akik azonban békés uraságok lévén, visszavonultak a hegyek közé. (Derűtség és mozgás.) Szóval, t. Ház, a mi évekig tartó dicső harezainkból egy betű sincsen ebben a könyvben, úgy, hogy én azt hiszem, hogy Manchen ur nem annyira a magyarok honfoglalását, mint inkább a magyaroknak ebbe az országba való besompolygását akarta megőrkíteni. (Tetszés jobbfelől! Halljuk! Halljuk!)

Az ő magyarokról a könyv a következő vonzó képét festi (olvassa): „Mert vad nép voltak ők is, külsejük elijesztő, nyers húst ettek és vért ittak, (Zajos derűtség.) úgy, hogy Európa nyugati államaiban a hunokkal tévesztették össze őket.”

Ez a könyv azután „Erdély Ausztria alatt” című fejezetben a következőket írja: „Ez által el volt érve

az a czél, amely után a szászok oly sokáig és sovárogra törekedtek. Erdély végre a Habsburg-ház, egy német uralkodóház keze alá került."

Az igazság pedig az, hogy Erdély soha sem csatolatott Ausztriához, hogy Erdély a magyar korona jogán szállott I. Lipótra, (Igaz! Ugy van! a jobboldalon), de nem mint német uralkodóra, hanem mint magyar királyra. (Helyesítés a jobboldalon)

(Folytatása következik.)

Gazdasági előadás Felenyeden és Vajasdon.

Az Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület február hó 21-én tartotta népies téli gazdasági előadásainak keretében tizenegyedik előadását Felenyeden az állami iskola termében. Eme előadáson Szász József főszolgabíró, gazd. egyleti választmányi tag elnöklete alatt Dezső Zsigmond kir. főerdész és Székelyhídy Viktor gazd. egyt. titkár tartott előadást a mintegy 150 főből álló egybegyűlt kisgazdaközönségnek

Első előadó „A kopár területek befásításáról”, második előadó a „Kisebbségi gazdaságok berendezéséről” tartott szabad előadást. Az előadások román nyelven is lettek tolmácsolva.

Február hó 22-én Vajasdon tartotta az egylet tizenkettődik népies téli gazdasági előadását. Eme előadáson Tokos vajasdi esperes elnököl és előadást tartottak: Zöld József alsógáldi uradalmi tisztartó és Székelyhídy Viktor gazd. egyt. titkár.

Első előadó „A termőtalaj megműveléséről”, második előadó „Az állattenyésztés köréből” tartottak szabad előadást a szép számban összegyűlt magyar ajkú kisgazdaknak.

A f. hó 25-én Vingárdon tervezett gazd. előadás elhalasztott, mivel márczius hó 4-én Drassón lesz gazdasági előadás és itt lesznek azok megtartva, midőn is gróf Teleky Árvéd drassói minta-gazdaságát és kiváló szép magyar-erdélyi fajta szarvasmarha-tenyésztését a nemes gróf személyesen fogja bemutatni a vármegye több részéből márczius hó 4-én Drassón egybegyűlt gazdaközönségnek.

Ez uton is felhívjuk vármegyei birtokosainkat, kik márczius hó 4-én a drassói gazdasági előadásokon és gróf Teleky uradalmának megszemlélésén jelen akarnak lenni, hogy ebbeli szándékukat márczius hó 1-ig a gazdasági egylet titkári hivatalának bejelenteni sziveskedjenek.

A balázsfalvi magyar kaszinó bálja.

Igen szépen sikerült a balázsfalvi magyar kaszinó f. hó 17-én rendezett táncestélye. Nem nagy számu, de változatos közönség gyűlt össze az „Univer” szálloda nagytermében s emelkedett kedélyhangulatban a reggeli órákig maradt együtt. Amely kedvezőtlen auspiciumok között vállalkozott a kaszinó választmánya az estély rendezésére, lezajlása után ép úgy meg lehet elégedve az erkölcsi és anyagi sikerrel. A mi czélunk most elszámolni az anyagi eredményről, de nem tehetjük, hogy legelőbb ki ne fejezzük leghálásabb köszönetünket mindazoknak, kik estélyünk erkölcsi sikerét megjelenésünkkel biztosítani szivesek voltak. Tessük ezt annál hálásabb indulattal, mert meg vagyunk győződve, hogy egy esetleges fiaskó kaszinónk erkölcsi bukását idézte volna elő. Ezek előre bocsátása után az anyagi eredményről következőkben van szerencsénk a nyilvánosság előtt elszámolni: összes bevétel volt 255 korona 40 fillér, melyből felülfizetes 73 korona 40 fillér. Kiadás mintegy 140 korona s így tiszta jövedelem 115 korona 40 fillér. Felülfizettek: Simonffy Alajos főszolgabíró, elnök 18 kor., Bürger Lipót, Dobolyi Zsigmond 6—6 kor., Aszlányi János 4 kor., dr. Konradin, Schieszl Albert, dr. Craciunu Romulus 3—3 kor., Csató János kir. tanácsos alispán, Igna Germán, Spalla Aurél, Coltor Ágoston, Jancsó Lajos. Enyedy Lajos, Róth Bernáth, Mendl Jakab, Bretter Mór, Kovács Nagy Ferencz, Nádor Gyula, dr. Teleky K., dr. Máni Gyula 2—2 kor., Sinberger Salamon, Mirsa Ilyés, Korbuly Kristóf, Faragó József 1—1 kor., N. N. 40 fillér. A felülfizetők fogadják egyletünk leghálásabb köszönetét. Jelezni kívánjuk még, hogy a zenét Káló Géza nagyenyedi cigányprimás zenekara szolgáltatta a közönség teljes megalégedésére. Balázsfalva, 1900. febr. 20. A kaszinó elnöksége.

Vegyes hírek.

— Az állami dotatio emelése vármegyénkben. Mint nekünk Budapestről sűrűn jön, a folyó év folyamán Alsófehér vármegye évi rendes állami dotációját 15.586 koronával lesz felemelve. Ez minden esetben

örvendetes hír azon vármegyei tisztviselőinknek, kiknek fizetése amugy sem áll arányban állásuk és munkakörükkkel és kiknek fizetése lesz első sorban ezen újabb dotációból javítva és illetőleg méltányosabbá téve.

— A gyulafehérvári főgimnázium ünnepélyéről, melyet az ifjuság a katolicizmus jubileuma alkalmából rendezett, e lapok hasábjain már megemlékeztünk. Ez alkalommal még felemlítjük, hogy maga Majláth Gusztáv püspök is ez alkalommal igen szép, fényes beszédet intézett az ifjusághoz, melynek kimagasló részeiből közöljük a következőket: „Lehetetlen — ugymond — hallgatnia akkor, mikor a szívéhez tapadt ifjuságot látja maga körül. Ma, a hála ünnepe, hálával kezd mindazon jókért, kikkel Isten irtalma megáldotta e nemzetet. Örvenél, hogy Erdélybe jöhettél, mert itt tanult meg igazán szeretni. Itt, ahol a közeletet, a családi szentelyt anyai választó fal szakítja ketté. Ahol hitves hitvesével, barát barátjával, apa a gyermekével nem lehet egy hite, egy vallási nézetben. S ennek dacára még is egyek vagyunk a keresztény vallás két nagy erényében: a felebaráti és honszerelmében. Itt lehet, Erdélyben, látni igazán és megérteni, hogy mit művel az ellentétek harcában is a legnagyobb egyesítő erő — Jezus kegyelme. Üdvözlő és szeretettel öleli keblére az itt megjelenteket valláskülömbőség nélkül, mert erős a hite, hogy mindnyájan, még azok is, kik nincsenek katolikusoknak anyakönyvvel, a remény és szeretet által Jezus egyházának vagyunk tagjai. Elragadtatással köti az ifjuság lelkére a szeretet nagy parancsát.” Lelkes eljenzés követte a fiatal főpap klasszikus szépségű beszédét.

— Az Önkéntes Tűzoltó-Egyesület közgyűléséről szóló részletes tudósításunkat — hely szűke miatt — jövő számunkban fogjuk közölni.

— Piknik. Az enyedi ifjuság legkedvesebb mulatósága, a farsangvégi piknik, pénteken és szombaton zajlott le igen sikerülten. Pénteken volt a piknik, szombaton a morzsoka. Részletes tudósításunkat jövő számunk hozza.

— Hirdetmény. A t. cz. lötenyésztők felkeretnek, hogy folyó évi április 1-ig az eladó 3 éves és esetleg 4—6 éves lovaikat a bilaki eskótelep parancsnokságánál bejelentsek. Ezen jelentésben minden lónak kora, neme, színe, magassága és származása kimutatható. Daczára annak, hogy a bizottságnak arra, hogy minden egyes tenyésztőt saját lakhelyén felkeressen, igen szűkre van mérve az ideje, mégis a lehetőségig minden ménesbe és nagyobb tenyésztőkhöz elmegy. A felre-eső kisebb tenyésztőket vagy kiirt pótlóvasárra, vagy egy a lakhelyüktől legfeljebb 15—20 km-re eső helyiségbe meghívja, hogy ott lovaikat a bizottságnak előállíthassák. A t. cz. tenyésztők csak olyan lovakat jelentsenek be, melyek tavaszkor legalább 3 évet betöltöttek, legalább is 157 cm. magasságot megütik és a mellett erős és paripának (hátas lónak) alkalmas, egyenes hátúak. A lovatató bizottság szivesebben vásárol 3 éves csikókat természetes legelő karban, mint egészségtelen pótszerekkel tulhizaltakat. A lovak ára azok magassága, minősége és származásához méretik és a tenyésztők érdeke a legelőnyösebben állapítatik meg. A városi tanácstól. Nagy-Enyeden, 1900. febr. 12. Kovács Gyula, polgármester.

— Hirdetmény szőlőkaró-szállításra. Alulirt igazgatóság az alvinczi állami telepre 36.000 drb. 3 méter hosszú, 5—6 ctm. átmérőjű hasított tölgylakaró szállítására pályázatot hirdet. Az 1 koronás belyeggel ellátott ajánlatok beadandók folyó évi márczius hó 10-ig, a karó pedig a telepre szállítandó a szerződés megkötésétől másfél hónap alatt. A szállítási feltételek megtekinthetők alulirt igazgatóságnál, vagy levelileg onnan felvilágosítás nyerhető s a pályázatban a feltételek tudása elismerendő. A nagyenyedi m. kir. vinceszeller-iskola igazgatósága.

— Willinger Márton szőlőnagybirtokos és szőlő-oltvány-telep-tulajdonos (Zomba, Tolna m.) legújabb árjegyzéke, melyet ritka gazdag tartalmánál és izléses kivitelénél fogva t. olvasóink figyelmébe ajánlunk, a napokban hagyta el a sajtót. A telep az ez idei I. orsz. mezőgazdasági kiállításán Szegeden a legnagyobb kollekczióval volt képviselve s az első díjjal, arany éremmel lett kiüntetve, borai után a II-ik, azaz ezüst éremmel; e műből megtudjuk, hogy a telep, mely az ország legnagyobb és legmegbízhatóbb ilyenmü vállalatai közé tartozik, ma 115. kat. hold területű, amiből 45 hold immunis homok, 723 fajtából álló gazdag fajgyűjteménnyel, a többi részben amerikai vesszőtermelő, gyökereztető és ojtvány-szőlőből áll. E 723 fajtából álló európai fajgyűjteményből ca. 3 millió sima és gyökerez vessző kerül eladásra, különféle színű és gyümölcsű bor, csemege, chassa és muskotály fajokból; továbbá ca 2 millió amerikai fajtisza sima és gyökerez vessző még ca 250 ezer ritka szép dus gyökereztető gyökerez fás és gyökerez zöld ojtvány több fele ala-

nyon, ugy szintén ca 100 ezer fajtisza, tökéletes zöld ojtvány. Árjegyzékét a telep kezelője Zombán (Tolna m.) megkeresésekre szivesen küld. Ugyancsak Willinger Márton elismert szakember kiadásában megjelent nagyobb kiadású, 152 oldalra terjedő fajismertető, mely hezagypó és pártatlan a maga nemében, amennyiben 723 európai szőlőfajnak eredetét, szakszerű leírását, érési idejét, azok helyes metszési módját, szinét, borát, illetve borhoz való alkalmazhatóságát, azonkívül a szenkénegezési eljárást, a legjobb és legelterjedtebb amerikai fajok leírását és talajigényeit, ugy ezek levezetékének lenyomatát, továbbá az „Ezeréves Magyarországnak emléke” nevével ismert szőlőnek eredeti nagyságu szőlőfűrtjének ábráján kívül még vagy 60, néhány legszebb és legkitünőbb szőlőfaj jól kifejtett bogyoinak eredeti nagyságu s jól sikerült lenyomatát is tartalmazza. Ez utóbbi mű 35 krral levelbelyegben vagy utalványon történő beküldése után, mivel tényleg még az előállítás költségei sem lehetnek megfizetve, portómentesen megküldetik. Utaljuk különben t. olvasóink figyelmét az „Angyaldombi szőlőoltvány-telep” mai számunkban megjelenő hirdetésére.

— A máriacelli gyomorcsépek kipróbált, erős és kitünő hatásuknál fogva gyomorgyengeségnél és emésztési zavaroknál a nép minden rétegében nagy, sőt növekedő kedveltségnek örvendenek. A máriacelli gyomorcsépek, melyek egy jónak bizonyult recept szerint a legjobb anyagokból készülnek, minden gyógyszerárban kaphatók. Megrendeléseknél ajánljuk tisztelt olvasóinknak, hogy legyenek figyelemmel a lapunk mai számában foglalt erre vonatkozó hirdetésben látható védjegyre és aláírásra, melyekkel a valódi máriacelli gyomorcsépek csomagolása történik.

Csarnok.

Közegészségügy a régi Rómában.

A népszerű tudományos felolvasások negyedik estjén — január 30-án — felolvasta Lázár István főgimnáziumi tanár.

(Vége.)

Nem tartozik ugyan ezen köztudományok sorába; de ha már maláriáról beszélünk meg kell említenem, mert az ember a malária-fertőzés ellen vele is szokta magát védelmezni, a bort. A királyok idejében még ritka volt a szőlő; korlátozva is volt a használata. Csak 30 éven felül való férfi-embernek volt szabad innia a törvény szerint. Asszonyoknak egyáltalán nem volt szabad sohasem. Ha a férj nejét borkóstoláson kapta, joga volt tőle azonnal elválni. Még Cato Censorius korában, a Kr. e. második században is a nőtől bármely rokona csókot kérhetett, hogy meggyőződjék: vajjon nem ivott-e titokban. Engedelmet kérek, én nem tudok a régi idők minden titkába behatolni, de úgy sejttem, hogy ilyen szigoruan nem vették volna a dolgot, ha a római konty néha-néha félre nem billent volna. De nem sokat vettek vele a nők; mert hiába volt a jó talaj és kedvező klíma, ha művelni nem tudták. Közönséges „három emberes” bort ittak egész addig, míg Gaëta vidékén fokiszi vesszőket nem kezdtek ültetni 180. Kr. e. Itt termelt a híres Caecubum. A falernum már olyan erős volt, hogy meggyult az égő fűbuzsától. Augustus különösen a seliai bort kedvelte kellemes könnyedsége miatt. A bort agyagkanosokban jól megfűstölték s csak aztán kezdték fogyasztani. És fogyasztották, különösen a császári korban, pedig, amint előadtam volt, ekkor már nem is volt malária Rómában. Borozás közben illatos koszorukat és ametiszt-talimánt osztottak szét a vendégek közt, mivel azt hitték, hogy használnak a mámor ellen. Pedig tapasztalatból tudhattak volna, hogy nem használnak. Borkirályt választottak; s akit felköszöntöttek, annak a borkirályi rendeleti szerint néhány poharat egy hajtásra kellett kiüríteni. C. Verres, a híres makkas sicíliai praetor, soha semmiféle törvényt meg nem tartott; de a borkirálynak még ő is engedelmeskedett. Nem is volt maláriában soha. Legalább a történelem nem beszél róla.

V. Amely ügyesen védelmezték magukat a betegség ellen: éppen olyan gyengék, sőt egyenesen tudatlanok voltak az emberi szervezet és gyógyító-szerek ismeretében, egyáltalán az ő koruk óta nagy tökéletességre fejlett orvosi tudományban. A betegek egyenesen arra voltak utalva, hogy bajaikban valami természetfölötti segítséget várjanak. Numa Pompilius, a bölcs király, azt mondta, hogy nyugalom és az istenek jó akarata az egyedüli szer, hogy elvesztett egészségünket visszacserezzük. 459-ben a város alapítása után veszedelmes és fertőző járvány ütött ki, s a Sibylla tanácsára Rómába költöztették Aesculapius istent. Ennek a temploma lassankint valóságos gyógyintézetté nőtte ki magát. A nagy beteget elhozták a templom átriumába, hogy alában megtudja Aesculapiustól a gyógyulása módját. Az isten utasításait aztán a papjai teljesítették. Ha a

A nagyközönség köréből.

Köszönőirat Amerikából.

Az eredeti level leírása, szöveget lefordítva.
Wilhelm Ferencz urnak, gyógyszerész Neunkirchen, Alsó-Ausztria.
 New-York, 1898 máj. 18.

Kedves Uram!

1895. évi november 12. Közvényben annyira megbetegedtem hogy kénytelen voltam ágyba feküdni. Nyolcz hosszú hónapig kellett e helyen feküdnöm, nem voltam képes megmozdulni: testem súlya 175 lbs ról 130 lbs-re fogyott jele annak, mily borzasztó fájdalmakat állottam ki e hosszú idő alatt. Alkalmaztam mindenféle gyógymódot, hallottam a török fürdőkörül stb. igénybe vettem számos orvos tanácsait, meg sem éreztem jobban magam, úgy, hogy legutóbbi kezelő-orvosom kinyilatkoztatta, hogy már tölem több pénzt sem fogad el, mert az már czéltalan.

Idővel a sors hozzám hozott egy barátot, ki többi között közölte velem, hogy a **Wilhelm-féle antiarthriti-antirheumatikus vértisztító-thea** kifünő gyógyszer a közvény ellen. En elmondtam neki valamennyi eddig használt gyógymódot, mindenféle szerek elhasználatát és azért bizalmam sem volt tanácsához. Ugy látom, mintha a sors keze inett volna hogy önnek írjak és szívem még sugallta, hogy talan csak találhozik meg egy segítő lélek, mely engem kigyógyít. Es valóban arra a meggyőződésre jutottam hogy megmentő létezik. Nem vagyok képes szavakban kifejezni azon borzasztó fájdalmakat, mennyit a legutóbbi évek alatt szenvedtem. De most ebben a pillanatban úgy érzem magam, mint egy új szültöt gyermek, nem gondolva a világ összes künceire, csupán a **Wilhelm-féle antiarthriti-rheumatikus vértisztító-theára**.
 Legyen olyan szives Uram és küldjön nekem forduló postával 1 tuczat (12 csomagot) az ön Wilhelm-féle antiarthriti-antirheumatikus vértisztító-theájából.

Kívánva önnek a legjobbat egészségben és hosszú életet, maradok tisztelője

Josef M. Gordon, 179 orchard st. New York. Egyesült amerikai államok.
 2037 2-6

Hasznos cikkekkel dús választék.

Egy kettős számú

WERTHEIM-SZEKRÉNY

olcsó áron eladó.

Soha ilyen nagy választék nem volt!

Nagy választékban **alpaka** és **nikkel tárgyak**, **gyümölcsös tálak**, **kenyerkosarak**, **kanalak**, **tálcák 20 krtól 4 frtig**. Diszes **lámpák**, **husvágók**, új fajta **kávéeórlók**.

A híres **Suchárd-chocolád** gyártmányaiól raktáron van.
 Dietrich-féle legjobbnek ismert **rumok**, **theák**. **Cognakokból** bizonnyai raktár.

Olcsó **narancsok**, **fügek**, és más **czukorkák**, karácsonyfa díszítésre igen alkalmasak.

Mauthner-féle **vetőmag** és **gazdasági magvakra** megrendelést már most elfogadok.

Beocsini czeментtel mindig el vagyok látva, februárban már friss küldemény érkezik.

Az alábbi ásványvizek kaphatók raktáromon:

(friss töltés)

Borszéki, Előpataki, Luhi Margit, Carlsbadi, Marienbadi, Nieder Selters, Salvator, Gishüebler és Lewicon.

Többféle **páczott halak**

angolna, lapardon, sardínia, orosz hal, heringek, pisztángok.

A kirakat szives megtekintésére becses pártfogóimat ez uttal is kérve maradok teljes tisztelettel

BISZTRITSÁNY LAJOS.

2017 12-52

A legfinomabb szalonczukorkák, füge, narancs.

1 kilo finom tisztá zamatós kávé 1 frt 50 kr. — Leghiresebb ózmalmi lisztek 15, 10, 8. Litke-féle pezsgő.

Híres korona tapaszról friss küldemény. Játékok nagy választékban.

Az angyaldombi szőlőoltvány-telep kezelőségénél

Zomba (Tolnamegye) még eladó mélyen leszálított áron:

		Gyökeres fás ojtvány.		Gyökeres zöld ojtvány.		Sima zöld ojtvány.		Ca 1 1/2 millió amerikai fajtisza sima és gyökeres vessző.			
		100	1000	100	1000	100	1000	Sima.		Gyökeres.	
		darab ára forint		darab ára forint		darab ára forint		I.	II.	I.	II.
								forint		forint	
25.000	Averna gries	Riparia portalis	12	100	—	—	—	7	2	15	8
30.000	Bakator	"	12	100	—	—	7	2	15	8	
15.000	Taylor Narbon	"	12	100	—	—	7	2	15	8	
5.000	Ezerjő	Riparia portalis	12	100	—	—	7	2	15	8	
10.000	Mézes fehér	"	12	105	12	100	7	2	15	8	
55.000	Furmint	"	13	115	—	—	8	2	16	12	
15.000	Rup. monticola	"	14	125	—	—	8	2	16	12	
30.000	Mustos fehér	Riparia portalis	12	100	12	100	7	2	15	8	
14.000	"	Rup. Mexicana	12	100	—	—	—	—	—	—	
15.000	"	" monticola	13	115	13	105	8	2	16	12	
65.000	Olasz rizling	Riparia portalis	12	100	—	—	8	2	16	12	
18.000	"	Rup. monticola	13	110	13	—	8	2	16	12	
10.000	Ruzica	Riparia portalis	12	100	—	—	8	2	16	12	
30.000	Szlankamenka	"	12	105	—	—	—	—	—	—	
16.000	Arramon	"	12	105	—	—	8	2	16	12	
5.000	"	Rup. monticola	13	120	13	115	8	2	16	12	
1.000	Ciehaut	"	13	110	Járdoványi	—	8	2	16	12	
60.000	Kadarka nemes	Riparia portalis	12	100	13	110	8	2	16	12	
25.000	"	Rup. monticola	13	110	13	110	8	2	16	12	
30.000	Nagyburgundi	Riparia portalis	12	105	—	—	8	2	16	12	
3.000	"	Rup. monticola	14	115	—	—	—	—	—	—	
20.000	Oporto	Riparia portalis	12	100	—	—	8	2	16	12	
20.000	Chassl. blanc	"	12	105	12	100	6	2	15	8	
5.000	"	Rup. monticola	13	110	13	110	7	2	16	12	
30.000	" rouge	Riparia portalis	12	105	12	100	7	2	16	12	
15.000	"	Rup. monticola	13	115	13	110	8	2	16	12	
3.000	Musc. Alexander	Riparia portalis	13	120	—	—	9	2	18	12	
5.000	" bordellai	"	13	120	—	—	—	—	—	—	
3.000	" Hamburg black	"	13	125	—	—	—	—	—	—	
8.900	" lunel	"	13	120	—	—	—	—	—	—	
5.000	" Ottonel	"	13	125	—	—	10	2	20	16	
3.000	" Passatuffi	"	13	125	—	—	10	2	20	16	
4.000	Madelaine royal	"	13	120	—	—	—	—	—	—	
1.000	" angevine	"	13	120	—	—	—	—	—	—	

stb. stb. még ca 100 faj kiváló finom Csemege, Muskotály és Chasla névvel ellátva.

2081 1-10

800 faj a legfinomabb európai bor, csemege, chasla és moskotály sima vessző a legolcsóbb árban.

Kifogástalan és ritka szép minőségért szavatolás, árjegyzék kívánatra ingyen, megrendelés 1/3 előleggel **Wil-**

linger Márton teleptulajdonoshoz **Zomba** (Tolnamegye) intézendő.

Az I. országos mezőgazdasági kiállításon Szegeden az I. díjjal nagy aranyéremmel kitüntetve, a borok a II. ezüst éremmel.